

MINISTÈRE DE LA RÉGION DE
BRUXELLES-CAPITALE

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE
BRUXELLES-CAPITALE ENTAMANT LA PROCEDURE
DE CLASSEMENT COMME MONUMENT DE
CERTAINES PARTIES DE L'IMMEUBLE SIS RUE DES
GRANDS-CARMES 8-8A A BRUXELLES.

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation
du patrimoine immobilier, notamment l'article 18 ;

Sur la proposition du Ministre-Président du Gouvernement
de la Région de Bruxelles-Capitale et du Secrétaire d'Etat
chargé des Monuments et Sites,

ARRETE:

Article 1er - Est entamée la procédure de classement
comme monument des façades et toiture, des caves, des
mitoyens ainsi que des structures portantes de l'immeuble
sis rue des Grands-Carmes 8-8a connu au cadastre de
Bruxelles, 1ère division, section A, 1ère feuille, parcelles n°
206c en raison de son intérêt historique, artistique et
esthétique, précisé dans l'annexe I du présent arrêté.

Art. 2 - La zone de protection relative au monument décrit
dans l'article 1er comprend l'ensemble des parcelles et des
voies ainsi que les parties de parcelles et de voies
reprises dans le périmètre délimité sur le plan figurant à
l'annexe II du présent arrêté.

Art. 3 - Les conditions particulières de conservation sont
les suivantes:

1. En cas de travaux, le maître d'ouvrage est tenu de
prendre, au préalable, toutes les mesures nécessaires
à la bonne conservation, au respect et à la mise en
valeur de toutes les parties protégées;

MINISTERIE VAN EHT BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK GEWEST

BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE
REGERING HOUDENDE INSTELLING VAN DE
PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS MONUMENT
VAN BEPAALDE DELEN VAN HET GEBOUW
GELEGEN LIEVEVROUWBOERSSTRAAT 8-8A TE
BRUSSEL.

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het
behoud van het onroerende erfgoed, inzonderheid op het
artikel 18;

Op de voordracht van de Minister-Voorzitter van de
Brusselse Hoofdstedelijke Regering en van de
Staatssecretaris belast met Monumenten en
Landschappen,

BESLUIT:

Artikel 1 - Wordt ingesteld de procedure tot bescher-
ming als monument van de gevels, daken, kelders,
gemene muren en dragende structuren van het gebouw
gelegen Lievevrouwbroersstraat 8-8a, bekend ten
kadaster van Brussel, 1ste afdeling, sectie A, 1ste blad,
perceel nr. 206c, wegens hun historische, artistieke en
esthetische waarde zoals nader bepaald in bijlage I van
dit besluit.

Art. 2 - De vrijwaringszone met betrekking tot het in artikel
1 vermelde geheel omvat het geheel van de percelen en
de wegen, alsook de gedeelten van de percelen en de
wegen opgenomen in de omtrek zoals afgebakend op het
plan in bijlage II van dit besluit.

Art. 3 - De bijzondere behoudsvoorwaarden zijn de
volgende:

1. bij werken aan het geheel dient de bouwheer alle
voorafgaande voorzorgsmaatregelen te treffen voor
de goede bewaring, het respect en het tot hun recht
laten komen van alle beschermde delen ;

2. La conservation des façades implique le maintien des niveaux qui correspondent à leur typologie;
3. Aucune structure portante nouvelle ne peut prendre appui sur la structure des caves ou percer cette structure;
4. Aucun ancrage ne peut être prévu dans les mitoyens autres que ceux correspondant à la typologie de l'immeuble;

Art. 4- Le ministre qui a les monuments et sites dans ses attributions est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Bruxelles, le 23 -05- 2002

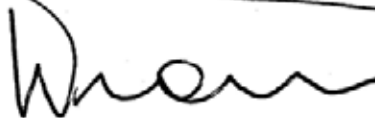
Par le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites et du Transport rémunéré des personnes

Willem DRAPS

2. de bewaring van de gevels impliceert het behoud van de bouwlagen die overeenstemmen met de geveltypologie;
3. geen enkele nieuwe draagstructuur mag steunen op de kelderstructuur of deze structuur openbreken;
4. geen andere verankering mag worden aangebracht in de gemene muren dan die welke overeenstemt met de typologie van het gebouw;

Art. 4 - De minister bevoegd voor monumenten en landschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 23 -05- 2002

Vanwege de Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

17 -06- 2002

ANNEXE I A L'ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE ENTAMANT LA
PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME MONUMENT DE CERTAINES PARTIES DE L'IMMEUBLE SIS RUE DES
GRANDS-CARMES 8-8a A BRUXELLES.

Réf. Cadastrale : Bruxelles, 1ère division, section A, 1ère feuille, parcelles n° 206c.

Description sommaire :

L'immeuble sis 8-8a rue des Grands Carmes était à l'origine composé de deux parcelles de 6 mètres de largeur placées sous une toiture commune à charpente perpendiculaire. Le noyau de la construction date de la fin du XVIIème ou du début du XVIIIème siècle.

La façade, transformée au XIXème siècle dans un style néo-classique, comprend six travées sur trois niveaux. D'autres modifications au niveau des baies du rez-de-chaussée sont réalisées en 1906 (AVB TP 11913).

Outre la façade, la réunion des deux maisons ainsi que l'établissement d'un commerce au rez-de-chaussée avec atelier remonte également à diverses transformations effectuées au XIXème siècle et au XXème siècle (1906. T.P. 46524). Le couvrement total de la cour remonte à cette période.

En 1999, un permis d'urbanisme est introduit en vue de rénover de manière totale l'immeuble. Les caves restent inchangées. Un premier appartement s'inscrit dans la partie gauche de l'immeuble et au premier étage, laissant la place au commerce de s'étendre dans la partie droite de ce premier niveau. Deux autres appartements-duplex se partagent les 2ème, 3ème étages ainsi que les combles.

L'emplacement de l'escalier a été respecté tout en ajoutant d'autres escaliers reliant les divers plateaux de duplex.

En façade avant, tous les châssis ont été remplacés.

La toiture à croupe, remplaçant probablement un pignon, est percée de plusieurs lucarnes.

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier :

Intérêt historique, artistique et esthétique :

La rue des Grands-Carmes est située dans un quartier du centre qui fut largement touché par le bombardement de Villeroy en 1695. Du 13 au 15 août 1695, les troupes françaises dirigées par le maréchal de Villeroy bombardent la ville pendant 48 heures, détruisant près de 4000 maisons qui couvrent approximativement un tiers de la surface bâtie.

La reconstruction du centre de Bruxelles après cette catastrophe constitue l'un des événements majeurs de l'histoire urbanistique de la ville.

Si l'on décide de reconstruire sur le parcellaire ancien sans percées monumentales, c'est néanmoins une ville profondément différente qui surgit en quelques années.

Sur plus de 4000 maisons reconstruites, moins de 100 conservent actuellement une façade sans transformation radicale. En dehors des bâtiments de la Grand Place et ceux récemment classés dans l'îlot sacré, un nombre important d'immeubles datant de la reconstruction restent sans protection.

Il est important de préserver rapidement ce patrimoine qui range Bruxelles parmi les grands exemples de reconstruction aux XVIIème - XVIIIème siècles aux côtés de Londres après l'incendie de 1666, Rennes après l'incendie de 1720, Lisbonne après le tremblement de terre de 1755.

Cet alignement relie la rue Marché au Charbon à la rue de l'Etuve. C'est une voie très ancienne, tracée à l'intérieur de la première enceinte (XIIème-XIIIème siècle) dans le prolongement de la rue du Chêne dont elle faisait d'abord partie.

Le nom de la rue des Grands-Carmes rappelle l'existence d'un couvent des Carmes qui fut fondé au XIIIème siècle sur un terrain adossé aux remparts et s'étendait jusqu'à la rue des Bogards. Reconstitué en 1661 et complété d'un cloître et d'une riche bibliothèque après 1695, il fut rasé en 1797.

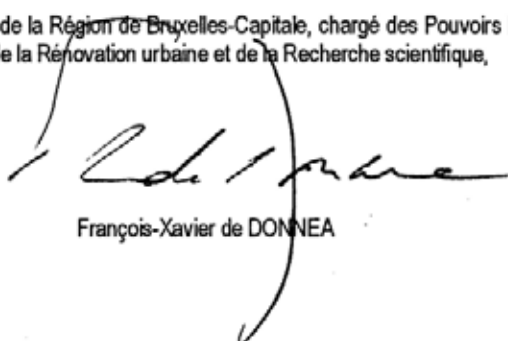
Cette maison traditionnelle de la rue des Grands Carmes 8-8a, reliant deux parcelles à l'origine, présente encore de nombreuses caractéristiques de l'habitat modeste du centre de Bruxelles dans le courant du XVIème siècle. La typologie de cet habitat est simple : sur une parcelle étroite, une maison principale est suivie d'une cour et éventuellement d'un bâtiment arrière. De nombreux éléments sont encore en place, témoignant des techniques et matériaux de construction alors utilisés. Le mitoyen reliant l'immeuble sis rue des Grands-Carmes, 10 témoigne d'une maçonnerie ancienne. Les gîtes anciens sont conservés, les façades arrières démontrent également de nombreux éléments datant probablement du XVIème siècle. Malgré toutes les transformations effectuées, pour la plupart intérieures, l'ensemble garde une cohérence qu'il est

souhaitable de préserver afin de garder dans le centre ville les traces de l'habitat ancien. L'intérêt est ici d'autant plus marqué puisque cette maison pourrait être antérieure au bombardement de 1695, qui a ruiné une grande partie du cœur historique.

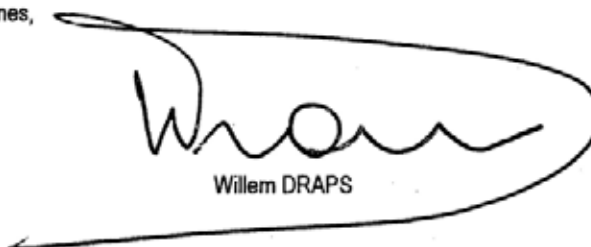
Vu pour être annexé à l'arrêté du , 23 -05- 2002

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et des Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites et du Transport rémunéré des personnes,

Willem DRAPS

17 -06- 2002

BIJLAGE I VAN HET BESLUIT VAN DE BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE REGERING HOUDENDE INSTELLING VAN DE PROCEDURE TOT BESCHERMING ALS MONUMENT VAN BEPAALDE DELEN VAN HET GEBOUW GELEGEN LIEVEVROUWBOERSSTRAAT 8-8a TE BRUSSEL.

Kadastrale gegevens : Brussel, 1ste afdeling, sectie A, 1ste blad, perceel nr. 206c

Beknopte beschrijving :

Het gebouw gelegen Lievevrouwbroersstraat 8-8a omvatte oorspronkelijk twee percelen van 6 meter breed onder een gemeenschappelijk dak met haaks lopend gebinte. De bouwkern dateert uit het einde van de 17de of het begin van de 18de eeuw.

De gevel, die in de 19de eeuw verbouwd werd in neoclassicistische stijl, omvat zes traveeën en drie bouwlagen. In 1906 werden andere wijzigingen aangebracht op het niveau van de muuropeningen op de benedenverdieping (SAB OW 11913). Behalve de gevel zijn ook de koppeling van beide huizen en de inrichting van de benedenverdieping als handelsruimte met atelier het gevolg van diverse verbouwingen uitgevoerd in de 19de eeuw en de 20ste eeuw (1906 OW 46524). Ook de volledige overkapping van het binnenplein gaat terug tot die periode.

In 1999 wordt een stedenbouwkundige vergunning gevraagd voor een volledige renovatie van het gebouw. De kelders blijven ongewijzigd. Een eerste appartement wordt ingericht in het linker deel van het gebouw op de eerste verdieping, zodat de handelszaak over uitbreidingsruimte kan beschikken in het rechter deel van de eerste bouwlaag. Twee andere dubbelappartementen nemen de 2de, de 3de en de dakverdieping in.

De plaats van de trap bleef behouden, hoewel er andere trappen toegevoegd werden naar de dubbelappartementen.

In de voorgevel werd alle raamwerk vervangen.

Het schilddak, dat vermoedelijk een eerdere puntgevel vervangt, is voorzien van meerdere dakvensters.

Belang van het goed volgens de criteria, bepaald in artikel 2, 1° van de ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed:

Historische, artistieke en esthetische waarde :

De Lievevrouwbroersstraat bevindt zich in een centrumwijk die erg te lijden had onder het bombardement van de Villeroy in 1695. Van 13 tot 15 augustus 1695 bombardeerden Franse troepen onder leiding van maarschalk de Villeroy de stad gedurende 48 uur, waarbij bijna 4000 huizen vernield werden, wat overeenkomt met een derde van de bebouwde oppervlakte.

De heropbouw van het Brusselse stadscentrum na deze catastrofe is een van de belangrijkste gebeurtenissen in de stedenbouwkundige geschiedenis van de stad.

Hoewel beslist werd te herbouwen op de vroegere percelen, zonder monumentale herschikkingen, verrees er op enkele jaren tijd een sterk veranderde stad.

Van de 4000 herbouwde huizen zijn er thans minder dan 100 waarvan de gevel niet ingrijpend verbouwd werd. Behalve de gebouwen aan de Grote Markt en de onlangs beschermde gebouwen in de Vrije Gemeente is een groot aantal gebouwen uit de periode van de heropbouw niet beschermd.

Het is van belang spoedig te zorgen voor bescherming van dit erfgoed, dat Brussel tot één van de grote voorbeelden van heropbouw in de 17de en 18de eeuw maakt, naast Londen na de brand in 1666, Rennes na de brand in 1720 en Lissabon na de aardbeving in 1755.

De Lievevrouwbroersstraat verbindt de Kolenmarkt met de Stofstraat. Het gaat om een zeer oude weg binnen de eerste stadsomwalling (12de – 13de eeuw) in het verlengde van de Eikstraat, waarvan deze weg oorspronkelijk deel uitmaakte.

De naam Lievevrouwbroersstraat herinnert aan het bestaan van een karmelietenklooster dat in werd opgericht op een terrein tegen de stadswal dat zich uitstrekte tot aan de Bogaardenstraat. De kerk, voltooid in 1285, werd vergroot in de 15de en 17de eeuw en heropgebouwd na het bombardement van Brussel in 1695. Het klooster werd herbouwd in 1661. Na 1695 werd er een clausuur en een uitgebreide bibliotheek aan toegevoegd. In 1797 werd het gesloopt.

Dit traditioneel huis in de Lievevrouwbroersstraat 8-8a, dat twee oorspronkelijke percelen verenigt, vertoont nog talrijke kenmerken van de bescheiden woningbouw in het Brusselse stadscentrum uit de 17de eeuw. De typologische kenmerken van dergelijke woningen is eenvoudig : een diep perceel met een hoofdhuis gevolgd door een binnenplein en eventueel een achterhuis. Talrijke oorspronkelijke elementen bleven bewaard en getuigen van de destijds gebruikte technieken en materialen. De gemene muur met het gebouw gelegen Lievevrouwbroersstraat vertoont nog oud metselwerk. De oude vloerbalken bleven bewaard, terwijl ook de achtergevel nog veel elementen bevatten die waarschijnlijk teruggaan tot de 17^{de}

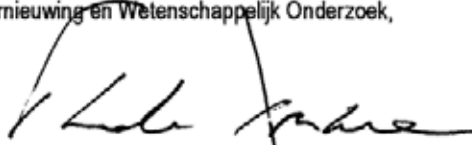

eeuw. Ondanks alle verbouwingen die het gebouw onderging, grotendeels aan de binnenzijde, behield het geheel nog voldoende samenhang om bescherming te rechtvaardigen, zodat de sporen van vroegere woningbouw in het stadscentrum bewaard kunnen blijven. In dit geval is dit des te meer van belang daar dit huis zou kunnen dateren van vóór het bombardement van 1695, waarbij een groot deel van het historisch stadscentrum vernield werd.

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van

23-05-2002

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

François-Xavier de DONNEA

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

17-06-2002

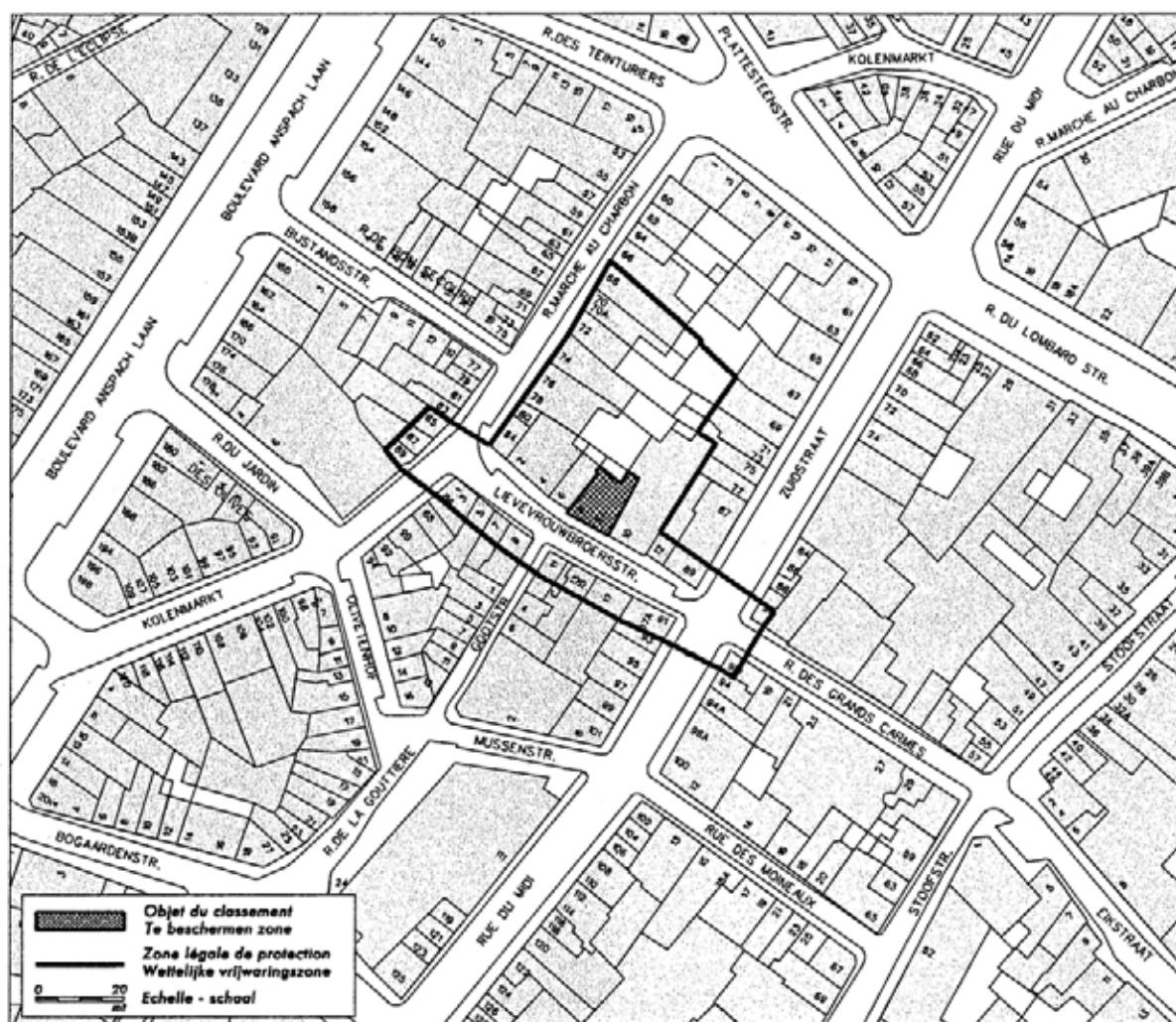
The stamp is circular with the text "BRUSSELS HOOFDSTEDELIJKE REGERING" at the top and "KANSSELARIJ" at the bottom. In the center is a stylized logo of the Brussels Capital Region.

ANNEXE II A L'ARRETE DU
GOUVERNEMENT DE LA REGION DE
BRUXELLES-CAPITALE ENTAMANT LA
PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME
MONUMENT DE CERTAINES PARTIES DE
L'IMMEUBLE SIS RUE DES GRANDS-
CARMEN 8-8a A BRUXELLES

BIJLAGE II VAN HET BESLUIT VAN DE
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE
REGERING HOUDENDE INSTELLING
VAN DE PROCEDURE TOT
BESCHERMING ALS MONUMENT VAN
BEPAALEN DELEN VAN HET GEBOUW
GELEGEN LIEVEVROUWBROERSSTRAAT
8-8a TE BRUSSEL

DELIMITATION DE LA ZONE DE PROTECTION

AFBAKENING VAN DE VRIJWARINGSZONE

Vu pour être annexé à l'arrêté du

23 -05- 2002

Gezien om te worden gevoegd bij het besluit van

23'-05- 2002

Le Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique.

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

François-Xavier de DONNEA

Le Secrétaire d'Etat à la Région de Bruxelles-Capitale,
chargé de l'Aménagement du Territoire, des Monuments
et du Transport rémunéré des personnes.

De Staatssecretaris bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen en Bezoldigd Vervoer van Personen,

Willem DRAPS

17 -06- 2002

